

ZAMONAVIY MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA PEDAGOG-TARBIYACHINING INNOVATSION FAOLIYATI

Elmurodova Saodat Yusupovna

Jizzax viloyati Jizzax shahar 33-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati, uning mazmun-mohiyati, ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari hamda bolalar rivojlanishiga ta'siri yoritilgan. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar pedagog-tarbiyachilardan nafaqat an'anaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishni, balki zamonaviy yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlardan samarali foydalanishni ham talab qilmoqda.*

Maqolada pedagog-tarbiyachining kasbiy kompetensiyasi, ijodkorligi, mustaqil izlanishi va innovatsion faoliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, pedagog-tarbiyachi, innovatsiya, innovatsion faoliyat, pedagogik texnologiya, kreativ yondashuv, kasbiy kompetensiya.*

Annotatsiya : *В статье рассматривается инновационная деятельность педагога-воспитателя в современных дошкольных образовательных организациях. Раскрывается значение современных педагогических технологий, профессиональной компетентности и творческого подхода воспитателя в повышении качества дошкольного образования.*

Annotation: *The article discusses the innovative activity of preschool educators in modern preschool educational organizations. The importance of modern pedagogical technologies, professional competence and creative approaches of educators in improving the quality of preschool education is analyzed.*

KIRISH

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimining barcha bosqichlarida zamonaviy yondashuvlarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichi bolaning shaxs sifatida shakllanishi, uning aqliy, jismoniy, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishining asosiy davri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish hamda pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonda pedagog-tarbiyachining o'rni alohida ahamiyatga ega. Chunki bolaning dastlabki bilimlari, dunyoqarashi va ijtimoiy ko'nikmalari aynan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida shakllanadi.

Zamonaviy pedagog-tarbiyachi o'z faoliyatida faqat tayyor bilimlarni beruvchi shaxs emas, balki bolalarning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlovchi, ijodiy fikrlashini rivojlantiruvchi va ta'lim jarayonini tashkil etuvchi mutaxassis sifatida namoyon bo'lishi kerak.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Maktabgacha ta'lim tizimida pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyatini o'rganish masalasi zamonaviy pedagogika fanining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda pedagogning kasbiy kompetensiyasi, innovatsion yondashuvi, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari keng yoritilgan.

Maktabgacha pedagogika sohasida olib borilgan tadqiqotlarda bolaning ilk rivojlanish davri uning shaxsiy sifatleri, tafakkuri, ijodiy qobiliyatlari va ijtimoiy ko'nikmalarining shakllanishida muhim bosqich ekanligi ta'kidlanadi. Shu sababli pedagog-tarbiyachining faoliyati faqatgina ta'lim berish bilan chegaralanmasdan, balki bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga yo'naltirilishi lozim.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan yaratilgan ilmiy-metodik manbalarda maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy mahoratini rivojlantirish va ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish masalalariga alohida

e'tibor qaratilgan. Jumladan, O.U. Xasanboyevaning maktabgacha pedagogikaga oid ilmiy ishlarida maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash jarayonida pedagog-tarbiyachining o'rni, pedagogik faoliyat mazmuni va ta'lim-tarbiya usullari yoritilgan.

R.J. Ishmuhamedov, A.A. Abduqodirov va A. Pardaevlarning ilmiy tadqiqotlarida ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish, interfaol metodlarni qo'llash va pedagoglarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotlarda innovatsion texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim vosita sifatida baholanadi.

Shuningdek, zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati uning kasbiy kompetensiyasi bilan bevosita bog'liqligi ko'rsatib o'tilgan. Pedagogning yangi bilimlarni egallashi, ilg'or tajribalarni o'rganishi va o'z faoliyatiga yangiliklarni tatbiq etishi uning kasbiy rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari sifatida qayd etiladi.

Xorijiy tadqiqotchilar ishlarida ham maktabgacha ta'limda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati keng o'rganilgan. Xususan, pedagogning bolaning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ta'lim jarayonini ijodiy tashkil etish va rivojlantiruvchi muhit yaratishdagi roli alohida ta'kidlanadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyatini rivojlantirish masalasi ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan bo'lsa-da, ushbu yo'nalishda pedagoglarning amaliy faoliyatini yanada takomillashtirish, raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish bo'yicha izlanishlarni davom ettirish zarur.

ASOSIY QISM

Pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati tushunchasi

Innovatsion faoliyat — bu ta'lim jarayoniga yangiliklarni kiritish, mavjud usullarni takomillashtirish hamda samarali pedagogik yechimlarni izlash jarayonidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyat pedagog-tarbiyachining

zamonaviy bilimlardan foydalanishi, yangi metodlarni sinab ko'rishi va ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan faoliyatini anglatadi.

Pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish;
- bolalarga individual yondashuvni tashkil etish;
- interfaol metodlarni qo'llash;
- raqamli vositalardan foydalanish;
- ijodiy va mustaqil fikrlashni rivojlantirish.

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalari, loyihaviy ta'lim, muammoli vaziyatlar yaratish, STEAM yondashuvi kabi innovatsion metodlardan foydalanish keng tarqalmoqda.

Pedagog-tarbiyachining innovatsion kompetensiyasi va zamonaviy metodlardan foydalanishi

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyatini samarali tashkil etish uchun uning innovatsion kompetensiyasi shakllangan bo'lishi zarur. Innovatsion kompetensiya pedagogning yangiliklarni qabul qilish, ularni tahlil qilish, amaliyotga joriy etish va natijalarini baholash qobiliyatini ifodalaydi.

Pedagog-tarbiyachining innovatsion kompetensiyasi bir necha tarkibiy qismlardan tashkil topadi. Jumladan, metodik bilimlar, axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalari, ijodiy fikrlash, pedagogik muammolarni hal qilish qobiliyati va o'z ustida ishlashga intilish shular jumlasidandir.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish muhim hisoblanadi. Shu sababli pedagog-tarbiyachi har bir bolaning qiziqishi, qobiliyati va ehtiyojlarini o'rganishi hamda unga mos pedagogik usullarni tanlashi lozim.

Innovatsion metodlardan foydalanish bolalarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, interfaol metodlar orqali bolalar o'z fikrlarini erkin ifodalash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Bu esa bolaning intellektual va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar maktabgacha ta'lim sifatini oshirishning muhim vositalaridan biridir. Pedagog-tarbiyachi ta'lim jarayonida turli xil innovatsion texnologiyalardan foydalanib, bolalarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirishi mumkin.

Bugungi kunda quyidagi texnologiyalar maktabgacha ta'lim amaliyotida samarali qo'llanilmoqda:

O'yin texnologiyasi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'yin asosiy faoliyat turi hisoblanadi. O'yin orqali bola atrof-muhitni o'rganadi, muloqot qilishni, fikrlashni va mustaqil qaror qabul qilishni o'rganadi.

Loyihaviy ta'lim texnologiyasi. Ushbu metod bolalarda izlanish, kuzatish, tahlil qilish va ijodiy faoliyat ko'nikmalarini shakllantiradi. Loyihalar orqali bolalar amaliy faoliyatga jalb etiladi.

STEAM yondashuvi. STEAM texnologiyasi fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika yo'nalishlarini birlashtiradi. Ushbu yondashuv bolalarda mantiqiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Raqamli vositalardan foydalanish mashg'ulotlarni qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Elektron taqdimotlar, multimedia vositalari va interaktiv materiallar bolalarning bilim olish jarayonini faollashtiradi.

Pedagog-tarbiyachining ijodkorligi va kasbiy rivojlanishi

Pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati uning ijodkorligi bilan chambarchas bog'liqdir. Ijodkor pedagog doimo yangi g'oyalarni izlaydi, ta'lim

jarayonini takomillashtirishga harakat qiladi va bolalar bilan ishlashda samarali usullarni tanlaydi.

Kasbiy rivojlanish pedagog-tarbiyachining doimiy ravishda bilim va tajribasini oshirib borishini talab etadi. Pedagoglar malaka oshirish kurslarida qatnashish, ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish, tajribali mutaxassislar bilan hamkorlik qilish orqali o'z kasbiy mahoratini rivojlantirishi mumkin.

Innovatsion faol pedagog bolalarning faolligini oshirish bilan birga, ularning mustaqil fikrlashi, ijodiy qobiliyatlari va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga katta hissa qo'shadi.

Ota-onalar bilan hamkorlikda innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish

Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog-tarbiyachining ota-onalar bilan hamkorligi ham muhim o'rin tutadi. Zamonaviy pedagog ota-onalarni ta'lim-tarbiya jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishi kerak.

Innovatsion yondashuv asosida tashkil etilgan hamkorlik bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Pedagoglar ota-onalar bilan onlayn muloqot, maslahatlar, seminarlar va turli loyihalar orqali samarali aloqa o'rnatishlari mumkin.

Oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi hamkorlik bolaning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi hamda ta'lim-tarbiya samaradorligini oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog-tarbiyachining innovatsion faoliyati ta'lim-tarbiya jarayonining sifat va samaradorligini oshirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda pedagog-tarbiyachidan nafaqat an'anaviy bilim va tajriba, balki yangicha fikrlash, ijodkorlik, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay olish va innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish talab etilmoqda.

Innovatsion faoliyatga ega bo'lgan pedagog-tarbiyachi bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etadi. U zamonaviy metodlardan foydalanish orqali bolalarning bilishga bo'lgan qiziqishini

oshiradi, mustaqil fikrlashini, ijodiy qobiliyatlarini va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, ta'lim mazmunini takomillashtirish va kelajak avlodni har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida tarbiyalash imkonini beradi.

Shuningdek, pedagog-tarbiyachilarning doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, yangi bilimlarni egallashi va zamonaviy texnologiyalarni o'rganishi ta'lim sifatining muhim kafolatlaridan biridir. Chunki maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yaratilgan samarali pedagogik muhit bolaning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Demak, zamonaviy pedagog-tarbiyachi innovatsion faoliyat yurituvchi, ijodkor, bilimdon va jamiyat talablariga mos keluvchi mutaxassis bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. Toshkent, 2019.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid qarorlari va farmonlari.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". Toshkent: O'zbekiston, 2021.
4. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Toshkent.
5. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent.
6. Ishmuhammedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent.
7. Klarin M.V. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Moskva.
8. Xasanboyeva O.U. Maktabgacha pedagogika. Toshkent.
9. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha ilmiy-uslubiy qo'llanmalar.
10. Maktabgacha ta'lim sohasiga oid ilmiy maqolalar va metodik manbalar.